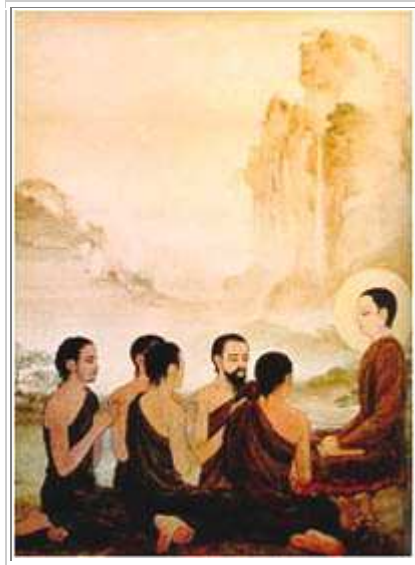

ฉัมมจักกัปปวัตตนสูตร

**เอวัมเม สุตัง เอกัง สมะยัง ภะคะวา พาราณสียัง วิหะระติ
อิสิปะตะเน มิคะทาเยฯ**

ข้าพเจ้าได้ฟังจากพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างนี้ว่า ในสมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า
เสด็จประทับยับยั้งอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันใกล้เมืองพาราณสี ฯ

ตัตตระ โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ ฯ

ในกาลครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเตือนสติเหล่าภิกษุปัญจวัคคีย์ให้
ตั้งใจฟัง และพิจารณาตามพระดำรัสของพระองค์อย่างนี้ว่า ฯ

เทวเม ภิกขเว อันตา ปัพพะชิเตนะ นะ เสวิตัพพา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บรรพชิตไม่ควรปฏิบัติให้หนักไปในส่วนที่สุด ๒ อย่าง คือ

โย จายัง กามะสุ กามะสขัลลิกานโยโค *โน (ถ้ามีการตรวจคำหายบ..

ตรงนี้ให้ออกเสียงว่า ฮีโน..นะครับ) **คัมโม โปถุชชะนิโก อะนะริโย**

อะนัตตะสัณฺหิโต

การประพฤติปฏิบัติตนเพื่อแสวงหาความสุขอยู่ใน รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่
น่ารักน่าปรารถนา ซึ่งเป็นธรรมอันเลว เป็นเหตุให้ต้องมีบ้านเรือน เป็นธรรมของ
คนผัวครองเรือนผู้หนาไปด้วยกิเลส ไม่ใช่ธรรมอันจะนำจิตใจออกจากกิเลส ไม่เป็น
ประโยชน์ต่อการปฏิบัติเพื่อให้จิตหลุดพ้นจากกิเลสเครื่องรัดรั้งใจทั้งหลาย น้อย่าง
หนึ่ง

โย จายัง อัตตะกิลมะมะถานโยโค ทุกโข อะนะริโย อะนัต

ตะสัณฺหิโต ฯ

และอีกอย่างหนึ่ง คือ การประพฤติปฏิบัติด้วยการทรมานร่างกายให้ได้รับความ
ลำบาก ซึ่งมีแต่ทำให้ใจเป็นทุกข์ทรมานอย่างเดียว ไม่เป็นทางนำจิตใจออกจาก
กิเลส และไม่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติเพื่อให้จิตหลุดพ้นจากกิเลสเครื่องรัดรั้ง
ใจทั้งหลาย ฯ (หรืออีกนัยหนึ่งคือ เร่งหักโหมปฏิบัติธรรมจนเกินกำลัง เพื่อหวังจะ

ได้บรรลุผลเร็ว ๆ)

เอเต เต ภิกขเว อุโก อันเต อะนะปะคัมมะ มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตได้รู้ข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลาง โดยไม่เข้าไปใกล้ส่วนที่สุด ๒ อย่างนั้นแล้ว ด้วยปัญญาอันยิ่ง

จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ

ข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลางนั้น สามารถทำดวงตา คือ ปัญญา ทำญาณเครื่องรู้ ให้เป็นไปเพื่อใจสงบระงับจากกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้ดี และเพื่อทำให้กิเลสดับไปจากจิตคือเข้าสู่พระนิพพาน ฯ

กะตะมา จะ สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี อปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลาง ซึ่งสามารถทำดวงตา คือ ปัญญา ทำญาณเครื่องรู้ ให้เป็นไปเพื่อใจสงบระงับจากกิเลส เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้ดี และเพื่อให้กิเลสดับไปจากจิตคือเข้าสู่พระนิพพาน ที่ตถาคตรู้แล้วด้วยปัญญาอันยิ่งนั้น คือการปฏิบัติอย่างไร?

อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञักโก มัคโค ฯ

ข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลางนี้ คือ ทางนำไปสู่ความไกลจากกิเลสเครื่องรัดรั้งใจทั้งหลาย มี ๘ อย่าง ฯ

เสยยะถิทัง

ข้อปฏิบัติเหล่านี้คือ

- สัมมาทิฏฐิ

ปัญญาอันเห็นชอบ (คือ เห็นอริยสัจ)

- สัมมาสังกัปป

ความดำริชอบ (คิดจะออกจากกาม ไม่คิดอาฆาตพยาบาท ไม่คิดเบียดเบียน)

- สัมมาวาจา

วาจาชอบ (ไม่พูดโกหก ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดคำส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล)

- สัมมากัมมันโต

การงานชอบ (เว้นจากการทุจริต เช่น โกงแรงงานเขาเป็นต้น และทำการงานที่ไม่มิโทษ)

- สัมมาอาชีโว

การเลี้ยงชีวิตชอบ (หากินโดยไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีล ไม่ผิดธรรม ไม่ผิดประเพณี)

- สัมมาวายาโม

ความเพียรชอบ (เพียรละชั่ว ประพฤติดีเพื่อให้มีคุณธรรมประจำใจ และเพื่อให้

ได้คุณธรรมสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป)

- สัมมาสะติ

การระลึกชอบ (ระลึกนึกถึง อนุสสติ ๑๐ ประการ มีพระนิพพานเป็นที่สุด และระลึกในมหาสติปัฏฐาน ๔)

- สัมมาสมาธิ ฯ

การตั้งจิตไว้ชอบ (การทำสมาธิให้อารมณ์ตั้งมั่นในอนุสสติ ๑๐ ประการนั้น) ฯ
(หรือกล่าวโดยย่อ มรรค ๘ ประการนี้ก็คือ สติ สมาธิ ปัญญา)

อะยัง โข สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขกะระณี ญาณะกะระณี อปะสะมาเย อะภิญญายะ สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทางเหล่านี้แล คือ ข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลาง ซึ่งสามารถ
ทำดวงตา คือ ปัญญา ทำญาณเครื่องรู้ ให้เป็นไปเพื่อใจสงบระงับจากกิเลส เพื่อ
ความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้ดี และเพื่อทำให้กิเลสดับไปจากจิตคือเข้าสู่พระนิพพาน ที่
ตถาคตรู้แล้วด้วยปัญญาอันยิ่ง ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สภาวะเหล่านี้แลเป็นทุกข์อย่างแท้จริง คือ

-ชาติปิ ทุกขา

ความเกิดก็เป็นทุกข์

- ชะราปิ ทุกขา

เมื่อความแก่เข้ามาถึง ก็เป็นทุกข์

- มรณะมปิ ทุกขัง

เมื่อความตายเข้ามาถึง ก็เป็นทุกข์

- โสกะปริเทวะทุกขะโทมะนัสสุกขาสาปิ ทุกขา

เมื่อความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน ความเสียใจ และความคับแค้นใจเกิดขึ้นมา
ก็เป็นทุกข์

- อปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข

เมื่อประสบพบกับสิ่งที่ไม่ชอบใจ ก็เป็นทุกข์

- ปิเยหิ रिปะโยโค ทุกโข

เมื่อพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักที่ชอบใจก็เป็นทุกข์

- ยัมปิจัจัง นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง

และแม้คิดปรารถนาอยากได้สิ่งใด แต่ไม่ได้สิ่งนั้นสมปรารถนา ก็เป็นทุกข์

- สังขิตเตนะ ปญฺจปาทานักขันธา ทุกขา ฯ

กล่าวโดยย่อแล้วก็คือ การหลงคิดว่าร่างกายเป็นของเราของเขานั้นแล เป็นตัวทำ
ให้ใจเกิดทุกข์อย่างแท้จริง ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขะสะมะทะโย อะริยะสัจจัง ยายัง ตัณหา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ตัณหาคือความอยาก ไม่มีสิ้นสุดที่มีอยู่ในใจนี้แลเป็นต้นเหตุ

ทำให้ใจเกิดทุกข์อย่างแท้จริง

โปโนพะกะวิกา นันทิราคะสะหะคะตา ตัตตะระ ตัตตราภินันทินิ เสยยะถิทัง กามะตันทา

คือ มีความอยากเวียนว่ายตายเกิดอยู่รำไป และมีความกำหนดยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่น่าปรารถนา ก็เป็นเหตุให้ใจเกิดทุกข์

ภะวะตันทา

สิ่งใดที่ยังไม่มี ก็คิดอยากจะทำให้มีขึ้นมา อย่างนี้ก็ทำให้ใจเกิดทุกข์

วิภะวะตันทา

และเมื่อมีทุกอย่างสมปรารถนาแล้ว ก็อยากจะทำให้ทุกอย่างคงทนอยู่ตลอดไป เมื่อมันจะต้องสลายหายไป ก็ร้อนใจไม่อยากจะให้เป็นเช่นนั้น อย่างนี้ก็ยิ่งทำให้ใจเกิดทุกข์หนักขึ้นอีก ๆ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจัง โย ตัสสาเย วะ ตันทายะ อะเสสะวิราคะนิโรโธ จาโค ปะภินิสสัคโค มุตติ อะนาละโย ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การดับต้นหาคความอยากให้หมดไปจากใจด้วยการ ละ วาง ปลดปล่อย และไม่คิดยินดีพัวพันอยู่กับต้นหาคความอยากนั้นอีกเด็ดขาด คือ การดับทุกข์ให้หมดไปจากใจได้อย่างแท้จริง ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะ สัจจัง อะยะเมวะ อะริโย อัญญัถิโก มัคโค เสยยะถิทัง สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมา อาชีโว สัมมาวาจาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติเพื่อนำกิเลสให้หมดไปจากใจนี้ มี ๘ อย่าง คือ ปัญญาเห็นชอบ ความดำริชอบ วาจาชอบ การงานชอบ การเลี้ยงชีวิตชอบ ความเพียรชอบ การระลึกชอบ และการตั้งจิตไว้ชอบ คือ ข้อปฏิบัติเพื่อนำใจให้หมดจากกิเลสและดับความทุกข์ได้อย่างแท้จริง ฯ

อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนัสสุตส ธัมเมสสุ จักขง อหะปาติ ญานัง อหะปาติ ปญญา อหะปาติ วิชชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ

ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ดวงตา คือ ปัญญาเห็นธรรม และการกำหนดรู้ความหยั่งรู้ เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มาก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราอย่างนี้ว่า "ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความเศร้า โศก ความรำไรรำพัน ความเสียใจ และความคับแค้นใจ เป็นตัวทุกข์อย่างแท้จริง" ฯ

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญะยันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนัสสุตส ธัมเมสสุ จักขง อหะปาติ ญานัง อหะปาติ ปญญา อหะปาติ วิชชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ดวงตา คือปัญญาเห็นธรรมและการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้ เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มาก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วว่า "ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เหล่านี้เป็นต้น อันเป็นตัวทุกข์อย่างแท้จริงนั้นแล เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้ตลอดเวลา" ฯ

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญัตถันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนัสสุตส ธัมเมสสุ จักขง อหะปาติ ญานัง อหะปาติ

ปัญญา อหะปาติ วิชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ดวงตา คือ ปัญญาเห็นธรรม และการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้ เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้งและความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มาก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วว่า "ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เหล่านี้เป็นต้น อันเป็น ตัวทุกข์อย่างแท้จริงนี้นั่นแล เราได้หยั่งรู้ด้วยปัญญาโดยตลอดแล้ว" ฯ

อิทัง ทุกขะสมุหะโย อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะ นุตตเตส ัมเมส จักขง อหะปาติ ญาณัง อหะปาติ ปัญญา อหะ ปาติ วิชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ดวงตา คือ ปัญญาเห็นธรรม และการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้ เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่างในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มาก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วอย่างนี้ว่า "ตัณหา คือ ความอยากไม่มีสิ้นสุดที่มีอยู่ในใจนี้ เป็นเหตุทำให้ใจเกิดทุกข์อย่างแท้จริง" ฯ

ตั้ง ขो ปะนิทัง ทุกขะสมุหะโย อะริยะสัจจัง ปะหาตัพพันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะ นุตตเตส ัมเมส จักขง อหะปาติ ญาณัง อหะปาติ ปัญญา อหะปาติ วิชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ดวงตา คือ ปัญญาเห็นธรรม และการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้ เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มาก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วว่า "ตัณหา คือ ความอยากไม่มีสิ้นสุดที่มีอยู่ในใจ อันเป็นเหตุทำให้ใจเกิดทุกข์อย่างแท้จริงนี้นั่นแล เป็นสิ่งที่ต้องละให้ขาด" ฯ

ตั้ง ขो ปะนิทัง ทุกขะสมุหะโย อะริยะสัจจัง ปะ*นันติ (ให้อ่าน ว่า ปะชินันติ..Amine) เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะ นุตตเตส ัมเมส จักขง อหะปาติ ญาณัง อหะปาติ ปัญญา อหะปาติ อหะปาติ วิชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ดวงตา คือ ปัญญาเห็นธรรม และการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้ เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มาก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วว่า "ตัณหา คือ ความอยากไม่มีสิ้นสุดที่มีอยู่ในใจ อันเป็นเหตุทำให้ใจเกิดทุกข์อย่างแท้จริงนี้นั่นแล เราได้ละขาดไปจากใจแล้ว" ฯ

อิทัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะ นุตตเตส ัมเมส จักขง อหะปาติ ญาณัง อหะปาติ ปัญญา อหะ ปาติ วิชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ดวงตา คือ ปัญญาเห็นธรรม และการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้ เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มาก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วอย่างนี้ว่า "การดับตัณหา คือ ความอยากไม่มี สิ้นสุดนี้ให้หมดไปจากใจ คือ การดับทุกข์ได้อย่างแท้จริง" ฯ

ตั้ง ขो ปะนิทัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจัง สัจจิกาตัพพันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะ นุตตเตส ัมเมส จักขง อหะปาติ ญาณัง อหะปาติ ปัญญา อหะปาติ วิชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ดวงตา คือ ปัญญาเห็นธรรม และการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้ เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มาก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วว่า "การดับตัณหา คือ ความอยากไม่มีสิ้นสุดนี้ ให้หมดไปจากใจ คือ การดับทุกข์ได้อย่างแท้จริงนี้นั่นแล เป็นสิ่งที่ต้องทำให้แจ้ง ในใจตลอดเวลา" ฯ

ตั้ง ขो ปะนิทัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจัง สัจจิกะตันติ เม

**ภิกขเว ปุพเพ อะนะนัสส เตส สัมเมส จักขง อหะปาติ ญาณัง
อหะปาติ ปัญญา อหะปาติ วิชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กิเลสตา คือ ปัญญาเห็นธรรมและการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้
เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มา
ก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วว่า "การดับตัณหา คือ ความอยากไม่มีสิ้นสุดนี้
ให้หมดไปจากใจ คือ การดับทุกข์ได้อย่างแท้จริง นั้นแน่ เราได้ทำให้แจ้งในใจอยู่
ตลอดเวลาแล้ว" ฯ

**อิทัง ทุกขะนิโรธคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจันติ เม ภิกขเว
ปุพเพ อะนะนัสส เตส สัมเมส จักขง อหะปาติ ญาณัง อหะปาติ
ปัญญา อหะปาติ วิชา อหะปาติ อาโลโก อหะปาติ ฯ**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กิเลสตา คือ ปัญญาเห็นธรรมและการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้
เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มา
ก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วอย่างนี้ว่า "มรรคคือทาง ๘ ประการ เป็นข้อ
ปฏิบัติให้ทุกข์ดับไปจากใจได้อย่างแท้จริง" ฯ

**ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจ
ภาเวตัพพันติ เม ภิกขเว ปุพเพ อะนะนัสส เตส สัมเมส จักขง
อหะปาติ ญาณัง อหะปาติ ปัญญา อหะปาติ วิชา อหะปาติ
อาโลโก อหะปาติ ฯ**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กิเลสตา คือ ปัญญาเห็นธรรมและการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้
เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มา
ก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วอย่างนี้ว่า "มรรคคือทาง ๘ ประการ อันเป็น
ข้อปฏิบัติให้ทุกข์ดับไปจากใจได้อย่างแท้จริง นั้นแน่ เป็นธรรมที่ต้องทำให้มีในใจ
ไว้ตลอดเวลา" ฯ

**ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจ ภา
วิตันติ เม ภิกขเว ปุพเพ อะนะนัสส เตส สัมเมส จักขง
อหะปาติ ญาณัง อหะปาติ ปัญญา อหะปาติ วิชา อหะปาติ
อาโลโก อหะปาติ ฯ**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กิเลสตา คือ ปัญญาเห็นธรรมและการกำหนดรู้ ความหยั่งรู้
เหตุผล ตลอดถึงความรู้แจ้ง และความมีใจสว่าง ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยรู้มา
ก่อน ได้เกิดขึ้นในปัญญาของเราแล้วอย่างนี้ว่า "มรรคคือทาง ๘ ประการ อันเป็น
ข้อปฏิบัติให้ทุกข์ดับไปจากใจได้อย่างแท้จริง นั้นแน่ เราได้ทำให้มีในใจไว้
ตลอดเวลาแล้ว" ฯ

**ยวากีวัณเจะ เม ภิกขเว อิเมส จะตุส อะริยะสัจเจส เอวันติปะ
ริวัณเจะ ทวาทะสาการัง ยะถากุตัง ญาณะทัสสะนัง นะ สุ
สัทธัง อะโหสิ ฯ**

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความจริง ๔ อย่าง อันทำให้ใจ*งไกลจากกิเลสนี้ ถ้าหากเรายังไม่
รู้เห็นตามความเป็นจริง โดยอาการหมุนเวียนแห่งปัญญานิยาม ครอบ ๓ รอบทั้ง
๔ อย่าง รวมเป็นอาการ ๑๒ รอบ

(อาการ ๑๒ รอบนี้ เรียกว่า ญาณ ๓ คือ

1. สัจจญาณ : การหยั่งรู้ให้ทราบชัดในความจริงแต่ละอย่างในความเกิด แก่ เจ็บ
ตาย ว่าเป็นทุกข์แท้จริง , ตัณหา คือ เหตุเกิดทุกข์แท้จริง , การดับตัณหา คือ การดับ
ทุกข์ได้แท้จริง , มรรคคือ ทาง ๘ ประการ เป็นข้อปฏิบัติให้ทุกข์ดับไปจากใจได้
อย่างแท้จริง

2. กิจจญาณ : การหยั่งรู้ให้ทราบชัดว่า จะต้องทำอย่างไรกับความจริงแต่ละอย่าง

นั่น ว่า ตัวทุกข์ควรต้องกำหนดรู้ตลอดเวลา , ตัณหาต้องละให้ขาด , การดับตัณหา เป็นสิ่งที่ต้องทำให้แจ้งในใจตลอดเวลา , มรรค ๘ เป็นธรรมที่ต้องทำให้มีในใจไว้ตลอดเวลา และ

3. กตญาณ : การหยั่งรู้ว่าได้ทำหน้าที่ทุกอย่างในความจริงแต่ละอย่างนั้นได้โดยบริบูรณ์แล้ว คือ ทกข์รู้ด้วยปัญญาโดยตลอดแล้ว , ตัณหาได้ละขาดไปจากใจแล้ว , การดับตัณหาได้ทำให้แจ้งในใจตลอดเวลาแล้ว , มรรค ๘ ได้ทำให้มีในใจไว้ตลอดเวลาแล้ว)

เนวะ ตาวาหัง ภิกขเว สะเทเวเก โลเก สะมาระเก สะพรัหมะเก สัสสะมะณะพราหมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราไม่กล้าประกาศยืนยันแก่นมนุษย์โลก ตลอดถึงเทวโลก มารโลก พรหมโลก รวมทั้งหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ ให้ได้รู้เพียงนั้น ว่าเราได้ตรัสรู้พร้อมยิ่งซึ่งปัญญาเครื่องตรัสรู้โดยชอบอันยอดเยี่ยม ซึ่งไม่มีความตรัสรู้อื่นในโลกใด ๆ หรือ ของใคร ๆ จะเทียบได้ ฯ

ยะโต จะ โข เม ภิกขเว อิมสฺ จะตุสฺ อะริยะสัจเจสฺ เอวันติปะริวัฏฏัง ทวาทะสาการัง ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทัง อะโหสิ ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เมื่อใดแล ความจริง ๔ อย่าง อันทำให้ใจ*ไกลจากกิเลสนี้ เราได้รู้เห็นตามความเป็นจริง โดยอาการหมุนเวียนแห่งปัญญญาณ ครบ ๓ รอบทั้ง ๔ อย่าง รวมเป็นอาการ ๑๒ รอบ ด้วยปัญญอันบริสุทธิ์หมดจดแล้ว ฯ

อะถาหัง ภิกขเว สะเทเวเก โลเก สะมาระเก สะพรัหมะเก สัสสะมะณะพราหมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง ฯ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อนั้น เราจึงกล้าประกาศยืนยันแก่นมนุษย์โลก ตลอดถึงเทวโลก มารโลก พรหมโลก รวมทั้งหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ ให้ได้รู้เฉพาะว่า เราได้ตรัสรู้พร้อมยิ่งซึ่งปัญญาเครื่องตรัสรู้โดยชอบอันยอดเยี่ยม ซึ่งไม่มีความตรัสรู้อื่นในโลกใด ๆ หรือของใคร ๆ จะเทียบได้ ฯ

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาติ อะกุปปา เม วิมุตติ อะยะมันติมา ชาติ นัตถิทานิ ปณฺหะโวติ ฯ

ก็แล ปัญญาอันรู้เห็นได้เกิดขึ้นแก่เราแล้วว่า "กิเลสเครื่องรัดรั้งใจทั้งหลายไม่สามารถจะกำเรบขึ้นมาได้อีกแล้ว จิตของเราได้หลุดพ้นจากกิเลสโดยวิเศษแล้ว ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของเราแล้ว บัดนี้ไม่มีภพเป็นที่เกิดสำหรับเราอีกแล้ว" ฯ

อิทะมะโวจะ ภะกะวา ฯ

ครั้นเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงความจริง ๔ อย่างอันประเสริฐ อันทำให้ใจ*ไกลจากกิเลสอย่างนี้แล้ว ฯ

อัตตะมะนา ปัญจะวัคคียา ภิกขุ ภะกะวะโต ภาสีตัง อะภินันทุง ฯ

พระภิกษุปัจจวัคคีย์เหล่านั้น ก็มีกมลพิสดารยินดีในธรรมที่พระพุทธองค์ทรงตรัสแล้วนั้น ฯ

อิมัสมิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัสมิง ภัญญะมานะ

ก็ในเมื่อขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงกล่าวแสดงความละเอียดพิศดารแห่งความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการอยู่นั้นแล

**อ้ายสมะโต โทณทัณญัสสะ วีระชัง วิตะมะลัง รัมมะจักขง อะทะ
ปาที "ยังกัญจิ สะมุทะยะรัมมัง สัพพันตัง นิโรธะรัมมันติ" ๖**
ดวงตาคือ ปัญญาอันเห็นธรรม ซึ่งปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ได้เกิดแล้วแก่
ท่านโทณทัณญะ ผู้มีอายุอย่างนี้ว่า "สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดาแล้ว
สิ่งนั้น ๆ ทั้งปวง ก็ต้องดับสลายไปเป็นธรรมดา" ๖

ประวัติเตเต จะ ณะคะวะตา รัมมะจักเก

ก็เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ทรงประกาศวงล้อแห่งธรรมให้เป็นไปแล้วนั้นแล

ภุมมา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง

ภูมิเทวดาทั้งหลาย ก็ส่งเสียงให้บันลือลั่นขึ้นว่า

**"เอตัมณะคะวะตา พาราณะสียัง อัสสีปะตะเน มิกะทาเย อะนุต
ตรัง รัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา
พราหะเณนะ วา เทวะนะ วา มาเรนะ วา พรหมนา วา เกนะ
จิ วา โลกัสมินติ" ๖**

"นั่นคือ วงล้อแห่งธรรมอันยอดเยี่ยม ไม่มีอะไรเทียบได้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าได้
ทรงประกาศให้เป็นไปแล้ว ที่ป่าอสิปัตตมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี ซึ่งวงล้อ
แห่งธรรมอย่างนี้ อันสมณพราหมณ์ ตลอดถึงเทวดา มาร พรหม และใคร ๆ ใน
โลก ไม่สามารถให้เป็นไปได้"

ภุมมานัง เทวานัง สัททัง สุตวา จาตุมมะหาราชิกา เทวดา สัท ทะมะนุสสาเวสุง ๖

เทพเจ้าเหล่าชั้นจาตุมหาราช ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าภูมิเทวดาแล้ว ก็ส่งเสียง
ให้บันลือลั่นขึ้น ๖

จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตวา ตาวะติงสา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ๖

เทพเจ้าเหล่าชั้นดาวดึงส์ ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นจาตุมหาราชแล้ว ก็ส่ง
เสียงให้บันลือลั่นขึ้น ๖

ตาวะติงसानัง เทวานัง สัททัง สุตวา ยามา เทวา สัททะมะ นุสสาเวสุง ๖

เทพเจ้าเหล่าชั้นยามา ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นดาวดึงส์แล้ว ก็ส่งเสียงให้
บันลือลั่นขึ้น ๖

ยามานัง เทวานัง สัททัง สุตวา ตุสสิตา เทวา สัททะมะนุสสาเว สุง ๖

เทพเจ้าเหล่าชั้นดุสิต ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นยามาแล้ว ก็ส่งเสียงให้บันลือ
ลั่นขึ้น ๖

ตุสสิตานัง เทวานัง สัททัง สุตวา นิมมานะระตี เทวา สัททะมะ นุสสาเวสุง ๖

เทพเจ้าเหล่าชั้นนิมมานรดี ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นดุสิตแล้ว ก็ส่งเสียงให้
บันลือลั่นขึ้น ๖

นิมมานะระ*ง เทวานัง สัททัง สุตวา ประะนิมมิตะวะสะวัตติ เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ๖

เทพเจ้าเหล่าชั้นปรนิมมิตวสวัตติ ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นนิมมานรดีแล้ว ก็

ส่งเสียงให้บันลือลั่นขึ้น ๖

**ประณมมิตะวะสะวัต*ง เทวานัง สังทัง สุตวา พรหมะกา
กา เทวา สัททะมะนสสาเวสง**

เทพเจ้าเหล่าที่เกิดในหมู่พรหม ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นปรณมมิตะวัตติ
แล้ว ก็ส่งเสียงให้บันลือลั่นขึ้นว่า

**"เอตัมภะกะวะตา พาราณะสิยัง อัสสิปะตะเน มิกะทาเย อะนุต
ตะรัง ัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัมปะภูวัตติตัง สะมะเณนะ วา
พราหมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา พรหมุณา วา เกนะ
จิ วา โลกัสมินติ" ๖**

"นั่นคือ วงล้อแห่งธรรมอันยอดเยี่ยม ไม่มีอะไรเทียบได้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าได้
ทรงประกาศให้เป็นไปแล้ว ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี ซึ่งวงล้อ
แห่งธรรมอย่างนี้ อันสมณพราหมณ์ ตลอดถึง เทวดา มาร พรหม และใคร ๆ ใน
โลก ไม่สามารถให้เป็นไปได้" ๖

**อิติหะ เตะนะ ขะเณนะ เตะนะ มุหุตตะนะ ยาวะ พรหมะโลกา
สัทโท อัพภุคัจฉิ ๖**

และโดยขณะเดียวกันเท่านั้น เสียงก็ดังขึ้นไปถึงพรหมโลกด้วยอาการอย่างนี้ ๖

**อะยัญจะ ทะสะสะหัสสี โลกะธาทู สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัม
ปะเวธิ ๖**

และเสียงนี้ได้สะท้อนสะท้อนหวั่นไหว ดังสนั่นไปตลอดทิศทั้ง ๔ ทิศทั้งหมื่น
โลกธาตุ ๖

**อัมปะมาโน จะ โอฟาโร โอภาโส โลเก ปาตุระโหสิ อะตักกัม
เมวะ เทวานัง เทวานภาวัง ๖**

อีกทั้งแสงสว่างอันใหญ่ยิ่งไม่มีประมาณ ได้ปรากฏแล้วในโลก ล่วงเทวานภาพของ
เทวดาทั้งหลายเสียหมด ๖

**อะถะ โข ภะกะวา อทานัง อทานะสิ "อัญญาสิ ะตะ โภ
โกณทัณฺเฑอ อัญญาสิ ะตะ โภ โกณทัณฺเฑอติ" ๖**

ในลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงเปล่งอุทานขึ้นว่า "โกณทัณฺเฑอผู้เจริญ
ได้รู้แล้วหนอ โกณทัณฺเฑอผู้เจริญได้รู้แล้วหนอ" ๖ (อัญญาสิ : ได้รู้แล้ว)

**อิตฺติหัง आयัสมะโต โกณทัณฺเฑอัสสะ "อัญญาโกณทัณฺเฑอ" เตว
วะ นามัง อะโหสีติ ๖**

เพราะเหตุที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเปล่งอุทานขึ้นมาอย่างนี้แล นามว่า "อัญญา
โกณทัณฺเฑอ" นั้นแหละ ได้มีแล้วแก่พระโกณทัณฺเฑอผู้มีอายุ ด้วยประการ
ดังนี้ แล ๖